

Brüssel, 11.3.2021
COM(2021) 114 final

2021/0059 (NLE)

Ettepanek:

NÕUKOGU OTSUS

**seisukoha kohta, mis võetakse Euroopa Liidu nimel seoses riiklikult toetatavate
ekspordikrediitide kokkuleppe osaliste kavandatud otsusega**

SELETUSKIRI

1. KAVANDATAV REGULEERIMISESE

Käesolevas ettepanekus käsitletakse otsust, millega määratakse kindlaks komisjoni poolt liidu nimel võetav seisukoht riiklikult toetatava ekspordikrediidi kokkuleppe (edaspidi „kokkulepe“) raames seoses kavandatava otsusega muuta kokkuleppe sätteid kohalike kulude kohta. Nendes on sätestatud toetatava ekspordilepingu väärtuse maksimaalne protsendimäär, mis võib koosneda toodetest ja teenustest mida hangitakse kohalikult, st sihtriigist ja mitte ekspordivast riigist või kolmandast riigist. Kavandatud otsus suurendaks seda maksimaalset protsendimäära, võimaldades suuremat paindlikkust vastavalt tegelikule turuolukorrale.

2. ETTEPANEKU TAUST

2.1. Riiklikult toetatavate ekspordikrediitide kokkulepe

Tegemist on Euroopa Liidu, Ameerika Ühendriikide, Kanada, Jaapani, Korea, Norra, Šveitsi, Austraalia, Uus-Meremaa ja Türgi vahelise suulise kokkuleppega, mille eesmärk on luua raamistik riiklikult toetatavate ekspordikrediitide nõuetekohaseks kasutamiseks. Tegelikuses tähendab see, et luuakse võrdsed võimalused (mille puhul konkurents põhineb eksporditavate kaupade hinnal ja kvaliteedil, mitte soodsaimatel finantseerimistingimustel) ning samas püütakse kõrvaldada riiklikult toetatavate ekspordikrediitidega seotud subsiidiumid ja kaubanduse moonutamine. Kokkulepe, mis jõustus 1978. aasta aprillis, on sõlmitud määramata ajaks, ja see ei ole OECD õigusakt, kuigi OECD sekretariaat aitab seda hallata ¹.

Kokkulepet ajakohastatakse korrapäraselt, et võtta arvesse finantsturu ja poliitika arengusuundi, mis mõjutavad riiklikult toetatavate ekspordikrediitide andmist. Euroopa parlamendi ja nõukogu määruses (EL) nr 1233/2011² on sätestatud, et liidus kohaldatakse kokkuleppes esitatud suuniseid ja seega on kokkulepe muudetud ELis õiguslikult siduvaks³. Kokkuleppe tingimuste läbivaatamine on inkorporeeritud ELi õigusesse delegeeritud õigusaktidega kõnealuse määruse artikli 2 kohaselt.

2.2. Riiklikult toetatavate ekspordikrediitide kokkuleppe osalised

Euroopa Komisjon esindab liitu kokkuleppeosaliste (edaspidi „osalised“) koosolekutel ja kokkuleppeosaliste kirjalikus otsustusmenetluses. Otsused kokkuleppe kõikide paranduste kohta võetakse vastu konsensuse alusel. Liidu seisukoha võtab vastu nõukogu ja seda arutatakse liikmesriigi esindajatega nõukogu ekspordikrediidi töörühmas⁴.

Kokkuleppe artiklis 62 on sätestatud, et osalised vaatavad korrapäraselt läbi kokkuleppe toimimise. Läbivaatamise ajal uurivad osalised muu hulgas teatamismenetlusi, eristatud diskontomäärade süsteemi rakendamist ja toimimist, seotud abi käsitlevaid eeskirju ja menetlusi, tingimuste kohandamist, varasemaid kohustusi ja kokkuleppeosaliste ringi laiendamise võimalusi.

¹ Nagu on määratletud OECD konventsiooni punktis 5.

² Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. novembri 2011. aasta määrus (EL) nr 1233/2011, mis käsitleb riiklikult toetatavate ekspordikrediitide suuniste rakendamist ja millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu otsused 2001/76/EÜ ja 2001/77/EÜ (ELT L 326, 8.12.2011, lk 45).

³ OECD kokkuleppe varasemad versioonid on võetud ELi õigusesse üle nõukogu otsustega.

⁴ Nõukogu otsus, millega moodustatakse krediidikindlustus-, krediidigarantii- ja finantskrediidipoliitika koordineerimisrühm (EÜT 66, 27.10.1960, lk 1339).

2.3. Riiklikult toetatavate ekspordikrediitide kokkuleppe osaliste kavandatud õigusakt

2019. aasta juunis toimunud kokkuleppe osaliste 141. koosolekul arutati ELi ettepaneku eelnõu, mis käsitles riikliku toetuse suurendamist kohalike kulude katteks. Eelnõu leidis teiste osaliste seas positiivset vastukaja, siiski üks delegatsioon oma seisukohta ei esitanud ja palus ELil esitada rohkem taustteavet ja selgitusi.

Kokkuleppeosaliste järgmisel koosolekul 2019. aasta novembris arutati kohalike kulude katteks ettenähtud riikliku toetuse suurendamist uuesti. Arutati ettepaneku eelnõu võimalikke muudatusi, sealhulgas kohalike kulude katmise piiramine konkreetsete sektorite või riikidega. Siiski ei jõudnud osalised üksmeelele ja arutelud lükati järgmistele koosolekutele edasi. 2020. aasta juunis toimunud kokkuleppeosaliste 144. koosolekul esitas ELi delegatsioon, kes ei toetanud ettepaneku eelnõud, kohalike kulude katmise toetamise kohta vastuettepaneku. Teised osalised seda ettepanekut ei toetanud, kuid lahendamata küsimuste puhul pakuti ja arutati kompromisslahendusi ja -muudatusi.

EL vaatas oma ettepaneku eelnõu läbi, võttes arvesse osaliste varasematel koosolekutel väljendatud seisukohti, ja esitas 17. novembril 2020 toimunud osaliste 145. koosolekul kompromissettepaneku eelnõu. Mõned osalised tahtsid kompromissettepanekusse teha väikseid muudatusi. Peale mõningat arutelu toetasid kõik osalised kompromissettepanekut koos soovitatud muudatustega. Kokkuleppe osalised peavad liidu kompromissettepaneku eelnõu võtma vastu kirjaliku menetluse teel.

3. LIIDU NIMEL VÕETAV SEISUKOHT

Kohalike kulude katmise riikliku toetuse peamised põhimõtted on esitatud kokkuleppe artiklis 10. Selles on sätestatud, et kohalikud kulud ei tohi ületada 30 % protsenti ekspordilepingu väärtusest (omamaine osa ja kolmandate riikide tarned). Need sätted võeti vastu 2006. aastal, kui riikliku toetuse maksimaalset osatähtsust suurendati 15 %-lt 30 %-le ekspordilepingu väärtusest. Viimastel aastakümnetel on maailmakaubandus ja tootmismudelid märkimisväärselt arenenud. Ülemaailmsete väärtusahelate tekkimine on muutnud eksportijate tarneallikate valimise viise: äriühingud, kelle esmatootmine oli varem ühes riigis, optimeerivad nüüd oma hankeid kulutõhususe ja geograafilise kättesaadavuse põhjal ning lõpptooted tootmis- ja koosteliinid asuvad sageli mitmes riigis. ELi eksporditööstus on kohalike kulude osas juba pikka aega nõudnud suuremat paindlikkust. Praegune kohalike kulude katmise toetuse piirang seab ELi eksportijad ebasoodsasse konkurentsiolukorda võrreldes eksportijatega, kes asuvad riikides, mis ei ole kokkuleppega seotud.

Kohalike kulude katmise riikliku toetuse suurendamist käsitlev kavandatud otsus tähendaks, et kohalike kulude maksimaalset osatähtsust suurendatakse 40 %-le ekspordilepingu väärtusest kõrge sissetulekuga riikides⁵ (kokkuleppes I kategooria riigid) ja 50 %-le keskmise ja madala sissetulekuga riikides (kokkuleppes II kategooria riigid). Taastuvate energiaallikate, kliimamuutuste leevendamise ja nendega kohanemise ja veeprojektide ekspordikrediidi sektorilepete kohalike kulude sätted viidaks kooskõlla sätetega kokkuleppe põhiosas. Peale selle lisataks kokkuleppele läbivaatamisklausel, millega nähakse ette, et läbivaatamine tehakse kolm aastat pärast kohalikke kulusid käsitlevate uute sätete jõustumist.

Seepärast soovitatakse, et liidu seisukoht oleks kokkuleppeosaliste kavandatud otsus kohalike kulude katmise riikliku toetuse suurendamise kohta kirjaliku menetluse teel heaks kiita.

⁵ Määrab kord aastas Maailmapank, võttes aluseks kogurahvatulu elaniku kohta.

4. ÕIGUSLIK ALUS

4.1. Menetlusõiguslik alus

4.1.1. Põhimõtted

Euroopa Liidu toimimise lepingu (edaspidi „ELi toimimise leping“) artikli 218 lõikes 9 on ette nähtud kord, mille alusel võetakse vastu otsused, millega „kehtestatakse lepingus sätestatud organis liidu nimel võetavad seisukohad, kui asjaomasel organil tuleb vastu võtta õigusliku toimega akte, välja arvatud õigusaktid, millega täiendatakse või muudetakse lepingu institutsioonilist raamistikku.“

Mõiste „õigusliku toimega aktid“ hõlmab akte, millel on õiguslikud tagajärjed asjaomase organi suhtes kehtiva rahvusvahelise õiguse normide alusel. Nende hulka kuuluvad ka sellised õiguslikud vahendid, mis ei ole rahvusvahelise õiguse kohaselt siduvad, kuid mis „võivad mõjutada otsustavalt liidu seadusandja vastu võetud õigusaktide sisu“⁶.

4.1.2. Kohaldamine käesoleval juhul

Kavandatav akt võib otsustavalt mõjutada ELi õigusaktide, nimelt Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. novembri 2011. aasta määruse (EL) nr 1233/2011 (mis käsitleb riiklikult toetatavate ekspordikrediitide suuniste rakendamist ja millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu otsused 2001/76/EÜ ja 2001/77/EÜ) sisu. Põhjus on see, et selle määruse artiklis 2 on sätestatud, et „komisjon võtab vastavalt artiklile 3 vastu delegeeritud õigusakte II lisa muutmiseks seoses kokkuleppe osaliste vahel kokku lepitud muudatustega suunistes“.

Seega on kavandatud otsuse menetlusõiguslik alus ELi toimimise lepingu artikli 218 lõige 9.

4.2. Materiaalõiguslik alus

4.2.1. Põhimõtted

ELi toimimise lepingu artikli 218 lõike 9 kohase otsuse materiaalõiguslik alus sõltub eelkõige selle kavandatud akti eesmärgist ja sisust, mida liidu nimel võetav seisukoht puudutab. Kui kavandatava õigusaktiga taotletakse kaht eesmärki või reguleeritakse kaht valdkonda ning üht neist võib pidada peamiseks või ülekaalukaks ja teine on kõrvalise tähtsusega, saab ELi toimimise lepingu artikli 218 lõike 9 kohasel otsusel olla üksainus materiaalõiguslik alus, mis oleneb peamisest või domineerivast eesmärgist või valdkonnast.

4.2.2. Kohaldamine käesoleval juhul

Kavandatava õigusakti peamine eesmärk ja sisu on seotud ühise kaubanduspoliitikaga. Seepärast on kavandatud otsuse materiaalõiguslik alus ELi toimimise lepingu artikkel 207.

4.3. Järeldus

Esildatud otsuse õiguslik alus peaks olema ELi toimimise lepingu artikli 207 lõike 4 esimene lõik koostoimes ELi toimimise lepingu artikli 218 lõikega 9.

5. KAVANDATAVA ÕIGUSAKTI AVALDAMINE

Kuna osaliste kavandatud otsusega muudetakse kokkulepet, on asjakohane avaldada see pärast vastuvõtmist Euroopa Liidu Teatajas.

⁶ Euroopa Kohtu 7. oktoobri 2014. aasta otsus kohtuasjas Saksamaa vs. nõukogu, C-399/12, ECLI:EU:C:2014:2258, punktid 61–64.

Ettepanek:

NÕUKOGU OTSUS

seisukoha kohta, mis võetakse Euroopa Liidu nimel seoses riiklikult toetatavate ekspordikrediitide kokkuleppe osaliste kavandatud otsusega

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 207 lõike 4 esimest lõiku koostoimes artikli 218 lõikega 9,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut

ning arvestades järgmist:

- (1) Riiklikult toetatava ekspordikrediidi kokkulepe (edaspidi „kokkulepe“) on ELis õiguslikult siduv vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. novembri 2011. aasta määrusele (EL) nr 1233/2011, mis käsitleb riiklikult toetatavate ekspordikrediitide suuniste rakendamist ja millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu otsused 2001/76/EÜ ja 2001/77/EÜ⁷.
- (2) Kokkuleppe osalised (edaspidi „osalised“) leppisid 17. novembril 2020 oma 145. koosolekul kokku võtta kirjaliku menetluse teel vastu otsus muuta kokkulepet, et suurendada ekspordikrediidi riiklikku toetamist kohalike kulude vormis.
- (3) On asjakohane määrata kindlaks seisukoht, mis võetakse liidu nimel kokkuleppe osaliste poolt kirjaliku menetluse teel vastu võetava otsuse kohta, kuna kavandatav otsus võib mõjutada otsustavalt liidu õigusaktide sisu tulenevalt määruse (EL) nr 1233/2011 artiklist 2.
- (4) Kavandatud otsusega kohalike kulude katmise riikliku toetamise suurendamise kohta tuleks kokkuleppes kohandada kohalike kulude toetamist käsitlevaid sätteid domineerivate kaubandus- ja tootmismudelitega. Ülemaailmsed väärtusahelad on muutnud eksportijate tarneotsuseid ning enamik eksportijaid tarnib nüüd mitmest riigist ja üha enam ka ostja asukohast. Selleks et pakkuda ELi eksportijatele suuremat paindlikkust ja võimaldada optimaalseid hankestrateegiaid, tuleks riiklikku toetust kohalike kulude katteks suurendada 30 %-lt 40 %-le ekspordilepingu väärtusest kõrge sissetulekuga riikides ja 30 %-lt 50 %-le keskmise ja madala sissetulekuga riikides,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA OTSUSE:

Artikkel 1

Euroopa Liidu nimel võetav seisukoht riiklikult toetatavate ekspordikrediitide kokkuleppe osaliste kirjalikus menetluses seoses kavandatud otsusega suurendada kohalike kulude katteks riiklikku toetust on esitatud käesoleva otsuse lisas.

⁷ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. novembri 2011. aasta määrus (EL) nr 1233/2011, mis käsitleb riiklikult toetatavate ekspordikrediitide suuniste rakendamist ja millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu otsused 2001/76/EÜ ja 2001/77/EÜ (ELT L 326, 8.12.2011, lk 45) (edaspidi „määrus (EL) nr 1233/2011“).

Artikkel 2

Käesolev otsus on adresseeritud komisjonile.

Brüssel,

*Nõukogu nimel
eesistuja*